

DE KOR

Maandorgaan van
"BIOLOGIA MARITIMA"

Nederlandse Vereniging van
Zeeaquariumliefhebbers.

(Opgericht 12 November 1939)

TIJDSCHRIFT VOOR ZEEBIOLOGIE
Jaargang no. 17, Januari 1967

Redactie: H.A.v.Vlimmeren
Ridder van Doorne
Baliststraat 96
DEN HAAG

CONTRIBUTIE BM Incl. Abonn. op
DE KOR f 15,-- per jaar (Giro
27.83.96) t.n.v. Mevr. A.G.W.
van Vlimmeren-Schippers te
Den Haag.

Vaste Medewerkers:
Fam. Hozee & Fam.v.d.Let:
Techn.Verzorging en Expeditie

IN DIT NUMMER c.a.

De historie van het aquarium	2
De vermenigvuldiging van Anthopleura elegantissima	5
Opbouw en inrichting aquarium	10
Een bibliotheek in afleveringen	12
Vis van f 1250,--	13
Zeeaquarium Schevingen	14

van de redactie

x

Traditiegetrouw

wenst de redactie van DE KOR alle lezers en leden van de vereniging Biologia Maritima een voorspoedig nieuwjaar toe. Helder water, zeer laag tij en goede vangsten zijn onze wensen voor 1957

Traditiegetrouw

ontvouwt de redactie in het eerste nummer een deel van haar plannen en verwachtingen voor de komende 11 nummers. Allereerst de nieuwe omslag. In een van de bestuursvergaderingen werd met algemene stemmen besloten, de nu alweer 8 jaar oude omslag door een iets modernere versie te vervangen. Gezien de bredere basis waarop BM zich nu beweegt moest de omslag meer algemeen worden. We geloven dat de ontwerper de heer M. Compaan daarin volledig is geslaagd.

Ons lid de heer A. Amir begint in dit nummer met het bespreken van voor ons belangrijke artikelen welk in The National Geographic Magazin zijn verschenen. Het gecombineerde nummer met het Zeepaard zal dit jaar ook weer verschijnen.

Traditiegetrouw

onze oproep aan diegenen die prijs stellen op toezending van de inhoudsopgave 1966. Een briefkaartje aan de redactie is voldoende. Auteurs krijgen automatisch een exemplaar. De inhoudsopgave verschijnt eind Februari.

Traditiegetrouw

worden de leden er aan herinnerd dat het nu de tijd is om Uw contributie voor 1967 te betalen. Vorig jaar hebben wij in een minimum van tijd vrijwel alles binnen gekregen hetgeen de penningmeesteresse veel werk bespaarde. Stort daarom heden U contributie (f 15,--) op de girorekening van de penningmeesteresse.

DE REDACTIE

HISTORIE VAN HET AQUARIUM

Nee, de historie van het Rotterdamse aquarium kunnen we nog niet schrijven. Dat zou een geschiedenis van mislukte pogingen wezen, en dat zou, nu we met man en macht in de weer zijn om Rotterdam eindelijk zijn eigen aquariumgebouw te bezorgen, niet erg inspirerend werken! Wat we ons willen afvragen is: wanneer en waar zijn mensen op het idee gekomen om waterdieren in een glazen verblijf te gaan houden?

Tot onze verrassing merken we dan dat het aquarium, die vierkante glazen bak met planten en waterdieren, pas 119 jaar geleden is uitgevonden door een Engelse dame, Mrs. Anne Thynne. Deze dame wilde een studie maken van enkele zeedkieren en deze, na een zomer aan zee te hebben doorgebracht, meenemen naar haar woning in Londen. Maar een keer thuis, deed zich de moeilijkheid voor dat ze genoodzaakt was het water in haar kweekbakje dagelijks te verversen en omdat Londen niet aan zee ligt moest ze daartoe steeds water van de Engelse zuidkust laten komen. Ze kwam toen op het idee om in het bakje ook levende wieren te plaatsen en vond het principe van doorluchting uit. Dit laatste loste ze zeer primitief op door het water, voor een open raam door een klein dienstmeisje uit de bak te laten scheppen, en er weer in te laten gieten. Zelf schrijft ze dat het kind dat bijzonder leuk vond.

Mogelijk vond het meisje klierderen met water inderdaad leuker dan koper poetsen en stof afnemen!

Waarom heeft het zo lang geduurd voor het principe van aquariumhouden werd uitgevonden? Dan moeten we eventjes een beetje geleerd worden. Vissen en andere waterdieren moeten, om te kunnen leven, adem halen net

als alle andere dieren. De zuurstof die bij de ademhaling wordt benut, wordt uit het water opgenomen, waarin deze in opgeloste vorm aanwezig is. Nu verbruiken de dieren in een dergelijke kleine waterhoeveelheid de zuurstof sneller dan die uit de lucht boven het water weer opgelos kan worden. Bovendien geven de

dieren het koolzuur, dat bij de verbranding ontstaat en waarbij zuurstof wordt verbruikt, aan het water af. Zo ontstaat al spoedig in het bakje ernstig zuurstofgebrek en tenslotte zullen de dieren stikken. Brengt men daarentegen planten in de bak, dan treedt er een geheel ander proces in werking. Planten halen ook wel adem, maar ze doen nog iets anders. Ze assimileren n.l. Dat wil zeggen dat ze koolzuur opnemen, dit met water in hun lichaam verbinden tot zgn. koolhydraten (suiker en zetmeel) en van deze fabricage houden ze weer zuurstof over. Meer zuurstof dan ze voor hun ademhaling nodig hebben. Daarvan kunnen de dieren nu weer profiteren. Theoretisch zou het mogelijk zijn om in een aquarium een combinatie van planten en dieren te maken die elkaars zuurstof- en koolzuurbehoeften precies in evenwicht houden. Dat men dit practisch alleen bereikt door bovendien fijne stralen lucht door het water te persen en zo het zuurstofgehalte op peil te houden, doet er in dit verband niet toe. De Engelsman Warington heeft deze theorie in dezelfde tijd nauwkeurig nagegaan en een andere Engelsman, Mr. Gosse, komt de eer toe dat hij een en ander voor de aquariumhouderij practisch bruikbaar heeft gemaakt. Van die Mr. Gosse is ook het nu algemeen gebruikte woord aquarium afkomstig. De eerste proef met aquaria op iets groter schaal werd ook met aanwijzingen van Mr. Gosse, in 1853 in de Londense dierentuin genomen. Het "Vishuis" was toen nog geen aquarium in de vorm zoals wij die nu kennen. Het was een gebouwtje met tafels waarop glazen bakken stonden. Het succes bij het publiek was enorm! Binnen enkele jaren verschenen in de Engelse woningen allerlei aquaria, vooral als levend ornament in het interieur. Zo is Engeland ook de bakermat geworden van de aquariumliefhebberij-

Een aquariumgebouw met grote bakken verrees echter voor het eerst in Boston. In Amerika dus. Een zeewateraquarium, dat op andere principes berustte. Hier werd n.l. zeewater direct uit zee in de bakken gepompt en het verbruikte water teruggepompt naar zee. Een aquarium-

gebouw met een doorluchtingssysteem kwam voor het eerst in Parijs tot stand in de Jardin d'Acclimatation. Pikante bijzonderheid: dit werd door de Engelsman Lloyd ingericht! Over de boeiende geschiedenis van de aquariumgebouwen in Europa, de diverse systemen die toegepast en weer verlaten werden, aquariumgebouwen die historie maakten en nu meer dan 80 jaar in gebruik zijn en andere die zeer werden geprezen en nu allang weer zijn verdwenen, willen we hier niet verder vertellen.

We willen nog eventjes terugkeren naar de theorie van het aquariumhouden. Reeds oude onderzoekers hebben getracht om waterdieren in leven te houden en ze op die manier te bestuderen. Dat deden beroemdheden uit de Gouden Eeuw, zoals Van Leeuwenhoek en Swammerdam al. In porseleinen kommen en schalen. Maar Jan Swammerdam hield zijn gedierte in...een urinaal (zijn vader was apotheker!). Dat had het voordeel dat de ronde wanden van het glas als lenzen fungeerden en hij de dieren dus meteen vergroot kon zien! Latere onderzoekers werkten met ronde flessen, die hetzelfde voordeel boden en tenslotte tot de bekende goudviskom leidden. Maar zij bleven aangewezen op geregeld water verversen, soms enkele malen per dag. Om de eenvoudige reden dat ze van de levensprocessen van de waterdieren geen flauw benul hadden en helemaal niet wisten dat waterdieren ademhaalden. Tenslotte moest de zuurstof nog ontdekt worden in die tijd! Is het geen wonderlijk idëe dat nu een willekeurig burger, die helemaal geen scheikundë gestudeerd hoeft te hebben, in staat is tot het verrichten van een kunststuk op biologisch gebied, wat een aquarium tenslotte is, waartoe de grote geesten van vroeger geen kans zagen? Maar dat geldt tenslotte voor zoveel dingen die we tegenwoordig als vanzelfsprekend aannemen. Alleen, bij dat aquarium denk je daar niet aan!

vB

Artikel beschikbaar gesteld door BlijdorpsGeluiden.

DE VERMENIGVULDIGING VAN ANTHOPLEURA ELEGANTISSIMA

Anthopleura elegantissima is een anemoon uit het getijdengebied van de Pacific Ocean. Een beschrijving plus fraaie foto van het dier vindt U in *The National Geographic Magazine* van Nov. 1961 blz. 712.

In een artikel over het getijdengebied van Oregon, beschrijft Paul Zahl hier, hoe men aan het strand van Yachats in de getijdenpoeltjes hele bedden van deze bloemen der zee kan vinden.

In het boek *The Lower Animals* door R. Buchsbaum en L.J. Milne, vindt u ook een foto van *Anthopleura* op blz. 39 met als bijschrift: "de meest vóórkomende anemoon van de Amerikaanse Pacific-kust".

De foto van Paul Zahl is mooier en doet de naam van de anemoon meer eer aan. Vertalen we deze, dan vinden we *Anthos* = bloem, *Pleura* = rib of flank (Gr), terwijl *elegantissima* zoveel wil zeggen als: fijner kan het niet. We zouden het dier dus kunnen noemen: de geribde prachtanemoon, ware het niet, dat *Anthopleura* dan nog wel zo fraai en zo kort is.

Bezien we de foto van Paul Zahl, dan zien we een vrijwel roomwitte anemoon, ter grootte van een kleine zeedahlia. De forse zuil is -evenals bij de dahlia (*Tealia felina*)- bezaaid met wratjes. De mondschijf heeft een schitterende paarse radiaire tekening en is geelgroenig van kleur. De vorm van deze mondschijf doet denken aan die van de paarde-anemoon (*Actinia equina*). De tentakels doen in aantal ($\pm$ 200) en vorm eveneens denken aan die van de paarde-anemoon, ze zijn echter wit met een prachtige paarse punt, zoals we kennen bij de wasroos (*Anemona sulcata*) uit de Middellandse Zee. U ziet het, echt wel een uitheems beest voor ons!

Graag wil ik op deze plaats en in dit verband nog eens een lans breken voor de gewone en ruim verkrijgbare en meestal sterke dieren van vreemde kusten. Onze erva-

ringen met Anthopleura hebben ons geleerd, dat elke dierhandelaar er zo duizenden kan gaan halen, ze alle duizend levend overkrijgt en waarschijnlijk ten gerieve van honderden enthousiaste klanten! Waarom importeert men overwegend koraalvissen en andere tere en kostbare dieren? Enfin, dit ter zijde.

Onze ervaringen met Anthopleura elegantissima dateren van zo'n tien jaar geleden. Mijn vriend Ton Audretsch, die in Canada zijn derde vaderland heeft gevonden, stuurde toen vanuit Vancouver Island een plastic flesje waarin vier beestachtig stinkende witte slijmpropjes zaten. Na verwijderen van één totaal vergaan hoopje eiwit, bleven er drie zuiltjes Anthopleura over, met hier en daar een zielig tentakeltje er aan.

Binnen enige weken herstelden de anemoontjes zich echter en na drie maanden waren ze fraai van uiterlijk en ongeveer vier maal zo groot. De mondschijf was toen ongeveer ter grootte van een gulden.

Ook in hun gedrag deden ze aan paarde-anemonen denken ze namen veelvuldig allerlei soorten voedsel tot zich ze stonden meestal open. Maar ons aquarium was in die dagen nog niet in conditie die we gewoon vinden....

Één anemoon verdween, een tweede gaven we cadeau.

Het derde exemplaar groeide flink uit, tot de mondschijf de middellijn van een rijksdaalder had. Toen begon het dier vreemd te doen: het klauterde tegen de zijruit op, begon zich uit te rekken en leek zich te willen delen. De twee helften rekten verder uiteen, het middengedeelte werd een smalle strook.... in deze houding bleef de anemoon zitten.

Onze kennis van zaken was toen ook geringer dan nu, dit ter verklaring van het volgende: we meenden dat het arme dier zou sterven en "hielpen", door met een scheermesje de verbindingsstrook door te snijden. Één helft overleed ter plaatse, de andere helft herstelde zich enige tijd later.

Eind Augustus 1966 kwam mijn vriend Audretsch per vliegtuig naar Nederland, terwijl hij een week tevoren

(hoe kon het mooier) zijn vakantie had doorgebracht op Vancouver Island. U begrijpt welke wensen hem op die vakantie begeleidden: "breng Anthopleura voor ons mee!" Nu is Ton Audretsch ondanks jarenlang verblijf in de prairie, nog altijd een Haagse strandjutter, die weet, waar hij zijn materiaal kan vinden. En zo zagen we tot onze grote vreugde uit een plastic beker waarin een beetje zeesla in water gedrenkt zat, vijf kleine Anthopleura's komen. Verder twee Pacific strandkrabbetjes een spinkrabje van het type Maja en twee piepkleine zeesterretjes (Pisaster ochraceus?)

Alle diertjes bevonden zich in blakende welstand, ondanks twee weken transport zonder zuurstof of bijzondere hulpmiddelen (U hoort hierover nog nader!)

De vijf anemoontjes stonden weldra fraai uit en namen met graagte stukjes vis tot zich. We zagen ze met de dag groeien! Het grootste exemplaar had na 6 weken een mondschijf met een diameter van een gulden, toen we een herhaling zagen van tien jaar geleden...

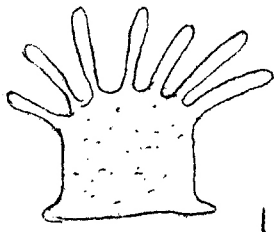
De anemoon kroop tegen de achterwand van het plastic bakje (aquagold, + 7 liter) en zette zich in de geul, die wordt gevormd door de ontmoeting van achterwand en zijwand. Toen begon de voet zich naar boven en naar beneden uit te rekken (fig. 2-2a). Na enkele dagen ontstonden er insnoeringen in de mondschijf en trad een duidelijke "dubbelheid" op (fig. 3-3a). In deze periode deden we allerlei proefjes, door bv. één van de twee "helften" te voederen, of beide helften tegelijk.

Steeds zagen we dan, dat de anemoon zijn arbeid onderbrak, het voedsel verzwolg om er enige dagen bij te staan als één dier.

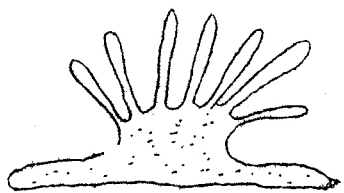
Tenslotte lieten we het dier begaan, waarna de scheuring in + drie weken tot stand kwam. (fig. 4-5-4a-5a)

Bij dit proces maakten we nog de volgende aantekeningen: Ons vroeger geopperde denkbeeld, dat deze scheuring het gevolg is van zuurstofgebrek (verkleinen van de inhoud ten aanzien van de oppervlakte) is waarschijnlijk niet juist: in het aquagoldbakje staat de uitstromer van een

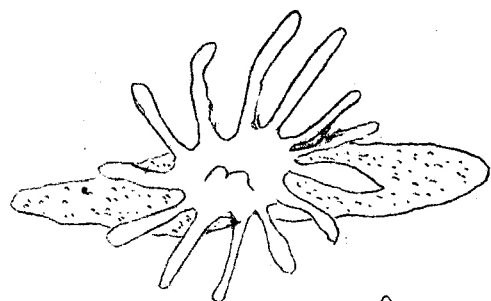

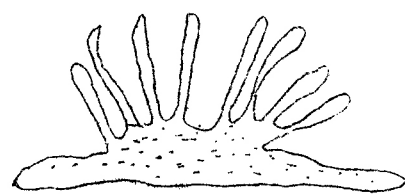
1

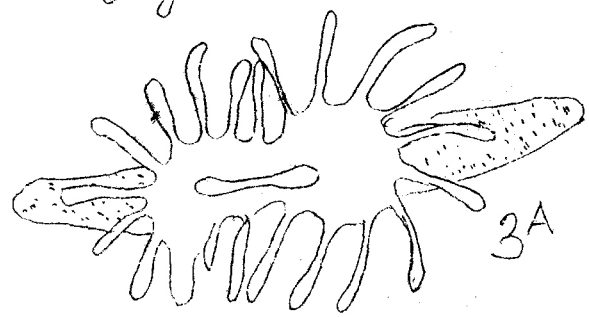
2

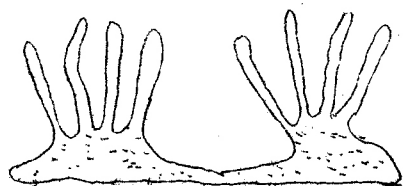
2A

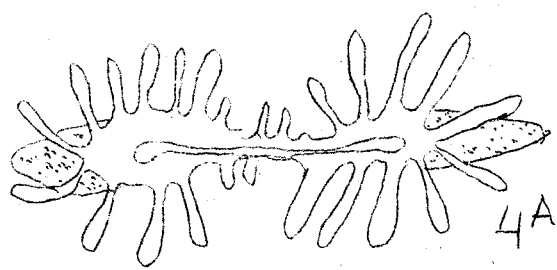
3

3A

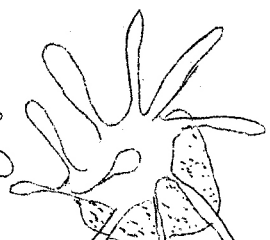
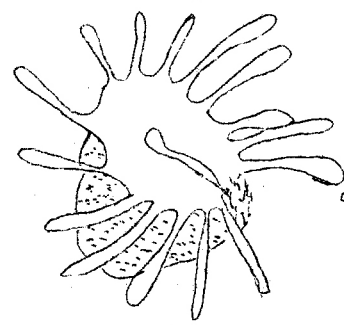
4

4A

5

5A

grote Renapomp, die de gehele inhoud in grote beroering houdt. Ook ontstaat de prikkel tot vermenigvuldigen niet door het bereiken van een "kritische" afmeting, volgens Audretsch wordt Anthopleura nog veel groter! Het proces verliep ook niet bij meerdere dieren tegelijk, zoals men zou verwachten bij een fysische of chemische oorzaak in het milieu.

De benaming "deling" lijkt me voor dit proces onjuist, aangezien vóór of tijdens de deling een scheidingswand wordt gevormd. Hoewel de scheuring van anthopleura "elegantissima" verloopt (geleidelijk vlies-dun worden van het verbindingsdeel), is na afloop duidelijk de wond te zien. Tijdens het voederen van de nieuwe individuen zagen we hoe de wond moeilijkheden veroorzaakte. De anemoon hield de wondranden bijeen, door geheel schuin te gaan staan. (fig.5a). Van een scheidingswand zagen we niets. Aanvankelijk zag de wond er "ontstoken" uit, met een bedenkelijk wit franje langs de randen, later genas de zaak geheel (in ongeveer een week). Toch ziet men aan de nieuwe individuen nog duidelijk, dat ze uit scheuring zijn voortgekomen: de mondopening staat exentrisch in de schijf. De nieuwe dieren zijn overigens - net als 10 jaar geleden- niet even groot. We zullen U van de verdere escapades van onze Anthopleura's op de hoogte houden.

A.P.Amir - Utrecht

— C O N T R I B U T I E B E T A L I N G —

Het nieuwe jaar is begonnen en om de vereniging draaiende te houden heeft de penningmeesteresse dringend behoefte aan geld. Ondanks de gestegen porto en papierkosten wordt de KOR niet duurder, doch de geringe som die we vragen hebben we echter zeer dringend nodig. Help Uw penningmeesteresse en Uw club door het spoedig over maken van Uw contrubutie op giro rek. 27.83.96 t.n.v. Mevr. A.G.v.Vlimmeran-Schippers - Den Haag (fl. 15,--)

DE OPBOUW EN INRICHTING VAN MIJN ZEEAQUARIUM

Over dit onderwerp is al heel wat geschreven maar zowel voor beginners als gevorderden is het misschien toch wel nuttig als ik mijn ervaringen in DE KOR op schrift stel.

Twaalf jaar geleden ben ik met het houden van een zeeaquarium begonnen. Ik was in de gelegenheid een mooi haaks gelast hoekijzer aquarium te kopen.

De maten van dat aquarium zijn 106 x 50 x 50 cm, dus de bekende maat voor een behoorlijke zeebak.

Deze bak heeft 10 jaar gestaan en was op de traditionele manier behandeld. Het frame gemenied en afgelakt. De ruiten met stopverf met menie ingezet.

De bodem met mastiek afgegoten evenals de hoeken en bovenonderrand. De bovenkant met dezelfde mastiek maar dan op gelost in benzine, als verf behandeld.

Dit ging wel vrij aardig, hoewel later bleek dat er zich toch roest op de bovenrand ging vormen.

Na jaren wordt de mastiek bros en valt uit de hoeken waardoor de bescherming van het metaal minder wordt. Nadat de bak zo tien jaar had gestaan bleek een revisie noodzakelijk. De ruiten lagen los in de stopverf: ik kon ze er zo uitdrukken. Het bleek een soort tijdbom te zijn want de stopverf was behoorlijk aangetast.

In Artis ontdekte ik in de kleine zaal dat er een goede plasticcoating bestaat die geschikt is voor een zeeaquarium. De behandeling moest echter bij een firma in Zaandam plaatsvinden. Daar mijn aquarium 2 jaar geleden verplaatst moest worden heb ik van deze gelegenheid meteen gebruik gemaakt het frame te laten coaten en nu na twee jaar is het frame nog net zo gaaf als toen het kwam.

De coating heeft een lichtgrijze kleur en is daardoor prettig neutraal. De ruiten heb ik met Bucarit ingezet hetgeen zonder meer op de coating kon plaatsvinden. Bucarit is bestand tegen zeewater maar het is nogal

slap, voor grote aquaria. Er schijnt echter een poeder in de handel te zijn dat dit euvel verhelpt.

Door de grote druk bij een hoog aquarium kan de bak gaan lekken hetgeen meestal te verhelpen is met dunne houtjes in de Bucarit aan te brengen. Mocht de bak toch nog gaan lekken dan is het goedkoopste en eenvoudigste middel het stoppen met Sunlight zeep. Als er een lek mocht ontstaan krabt men met een plamuurmes de stopverf of Bucarit zoveel mogelijk weg. Dan snijdt men een reep zeep af die men op de tegoren zoveel mogelijk droog gemaakte plek drukt. Het lekken zal dan in de meeste gevallen ophouden. De zeep kan men daarna rustig laten zitten.

Een ander veel toegepast type aquarium is het Asbestona aquarium. Men ondervindt het meestal als een nadeel dat er maar één ruit in zit. Dit probleem heb ik bij verschillende aquaria opgelost door in de zijkanten ruiten te zagen. Dit kan zonder bezwaar gebeuren en de bak wordt dan meteen veel aantrekkelijker. Men moet als volgt te werk gaan:

Men meet de hoogte en breedte van de sponning van de voorruit, deze zet men op de zijkant uit. De verhouding van de sponningen van voor- en zijruit moeten gelijk zijn. Als dit uitgezet is krijgt men op de zijkant een vierkant. Om gemakkelijk te zagen boort men in de hoeken liefst met een steenboor gaten. Deze gaten niet te klein maken, 12 tot 16 mm ϕ is echt wel nodig. Deze ronde hoeken zijn beter dan scherpe hoeken omdat ze het scheuren van het asbestciment, Vanuit deze gaten kan met een ijzer- schrob- of het beste met een decoupeerzaag, uitzagen. De randen moeten mooi recht worden gemaakt met een vijl en nabewerkt met schuurpapier. De binnenkant van het aquarium kan met speciale verfsoorten worden behandeld, dan behoeft men niet uit te logen.

De zijruit neemt men zo groot dat hij de gehele zijkant bedekt om een zo groot mogelijk draagvlak te krijgen.

C. Schagen - Utrecht

E E N B I B L I O T H E E K I N A F L E V E R I N G E N
(De complete lijst van zee(biologie)artikelen van
The National Geographic Magazine)

In 1888 werd The National Geographic Society opgericht te Washington met het doel "de kennis omtrent de geografie van de aarde te verzamelen en te verspreiden" Deze vereniging ging een maandblad uitgeven, het nu wereldbekende National Geographic Magazine, waarin allerlei nieuwe ontdekkingen over landen en volkeren een plaats moesten krijgen. Ook ontdekkingen op het gebied van de "aarde-wetenschappen", geologie, mineralenkunde, weerkunde, plant- en dierkunde etc. werden beschreven en vermeld.

Naarmate de vereniging groeide, groeiden ook haar fondsen, die werden bestemd om expedities van allerlei aard te financieren. Het verslag van deze expedities vormde weer kopij.

Natuurlijk is het aanzicht van deze vereniging in de loop van de jaren gewijzigd en heeft deze "non-profit" organisatie wel degelijk haar eigen politieke gezicht, maar dat is hier niet aan de orde.

Voor ons-zeeliefhebbers- bevat het Magazine steeds weer een keur van artikelen over vreemde stranden met hun vegetatie en dierenpracht. Een belangrijk gedeelte van die dierenpracht leeft in het water, leeft in rivieren, meren en in de zee.

Enige jaren geleden vatte ik reeds het plan op, om een systematische lijst van deze artikelen te maken als een soort naslagwerk. De moeilijkheid is echter dat deze lijst steeds aangroeit, terwijl oude exemplaren niet steeds te krijgen zijn.

Langzamerhand is er echter zo'n keur van artikelen, vooral op het gebied van koraalriffen en hun bewoners, dat ik ze in DE KOR ga vermelden in de vorm van uittreksels en een soort "overzichtje" over de jaargangen.

We beginnen met 1966, vervolgens 1965, 1964 enzovoort, tot we belanden in 1920 en verder terug, toen The National Geographic nog voornamelijk werkte met aquarellen van onderwaterlandschappen (van grote schoonheid!). Ook de eerste onder water gemaakte kleurenfoto's treffen we in dit blad aan, destijds met hetzelfde enthousiasme beschreven als waarmee we vandaag de eerste foto's door de ruimtevaarders gemaakt, zien afgedrukt.

Teneinde niet "achter te raken" zullen we tegelijk de nieuw uitkomende nummers bespreken, voor zover van belang.

Het is dan misschien mogelijk om bv. om de vijf jaar een alfabetische lijst te maken van de besproken dieren, auteurs en onderwerpen. Zoals U ziet, een heel werk, dat echter niet aan een termijn gebonden is, anders zou ik er niet aan durven beginnen.

Het is de bedoeling, dat U naar aanleiding van de beschrijving van een bepaald artikel een nummer van het tijdschrift kunt gaan kopen.

Hiertoe zult U op speurtocht moeten gaan bij tweedehandszaken en bv. bij De Slegte, waar vaak enorm veel is te achterhalen. Ook is het denkbaar, dat de redactie een lijst aanlegt van leden, die bepaalde nummers bezitten en die bereid zijn, ze uit te lenen. Maar dit is nog toekomstmuziek.

A.Amir   :   Utrecht.

KORAAALVIS TE KOOP

Voor onze koraalvissenhouders hebben we hier een belangrijk bericht.

Bij de Aquariumwinkel "Het Sumatraantje" op de Paul Krugerlaan te Den Haag zwemt op het ogenblik een prachtig exemplaar rond van de *Balistoides conspicillum*. Het beest is te koop voor degene die er f 1250,-- voor wil uit-tellen. Haast U voor U te laat komt!

Maar serieus, deze prijs lijkt ons meer een reclamestant om publiek te trekken. En het is de moeite waard omeens naar deze dure vis te gaan kijken want "Het Sumatraantje" heeft nog veel meer en tegen redelijke prijzen!

VOOR PASEN NOG OPEN?

ZEE-AQUARIUM WORDT SPOEDIG VERBOUWD.

Het Zee-aquarium in Scheveningen wordt geheel verbouwd.

Als men uitvoert, wat de eigenaresse Mevrouw M.E. de Jager op 2 Januari j.l. tijdens een persconferentie heeft beloofd, zal een bedrag tussen de 30.000 en 100.000 gulden worden geïnvesteerd om het vissenhuis nog voor Pasen "toonbaar te krijgen".

Visbakken en muren zullen dan worden geverfd, de entree vergroot en aantrekkelijker gemaakt, centrale verwarming aangelegd. Een hogedrukfilter en een pompinstallatie zullen water en lucht van de vissen zuiver houden. Evenals in het aquarium in Bergen aan Zee, ook eigendom van mevrouw De Jager, wordt een "laboratoriumhoek" ingericht voor biologen en aspirant-biologen.

De vissen worden in drie afdelingen gesplitst: Noord-zee en Atlantische Oceaan, subtropen en tropen. Supervisie over de zaak houdt Mevrouw De Jager. Zij heeft haar pachtster om allerlei redenen ui het "vissen-paradijs" gezet en een nieuwe bedrijfsleider aangesteld, de heer K. de Labije (31).

"De zaak is nu volkomen verwaarloosd en vernield" zegt deze in wat aangezette, heilige verontwaardiging "De vissen zijn ondervoed en slecht verzorgd. Er zijn luchtperleidingen weggehaald en vernield, rotspartijen uit de bakken op de grond gesmeten, zoutwaterbassins vol afval gegooid en de kranen van de muren geslagen. Een zeeschildpad is verkocht of weggegeven. De naam van de zaak is naar de knoppen"

De werkelijkheid is wat gematigder. De inventaris is nu tien jaar oud en inderdaad weinig appetijtelijk. Maar er staat maar één kapotte bak in de opslagruimte en de gebruikte aquaria zien er redelijk uit. De schildpad was volgens de pachtster een persoonlijk geschenk van de dierentuin in Barcelona.

"Maar hij is aan het aquarium geschonken" zegt De Labije

met een brok in de keel. "Ik was er zo aan gehecht, ik had hem kunstjes geleerd en zo. Nou ja, niet dat Mevrouw De Jager geen nieuwe kan kopen hoor, ze zegt "jongen al koop je er drie....."

"Maar je raakt aan zo'n beest gewend hè. Misschien koop ik dezelfde wel terug. Ik weet waar hij zit. En verder ach, we krijgen het wel voor elkaar maar als ik Mevrouw De Jager was, gaf ik er geen kwartje meer aan uit....."

Mevrouw Joachimsthal, de nu vertrokken beheerder van het Scheveningse zee-aquarium heeft ons verontwaardigd verklaard dat er nogal wat onjuistheden op de pers-conferentie van de nieuwe exploitanten zouden zijn verteld. "Ik moest bij de overdracht, zaterdag, (Mevrouw De Jager was toen heel tevreden over de toestand van de dieren!) contractueel alles achterlaten, zoals ik het in 1960 had overgenomen. Misschien ontstond daardoor een ontreddende indruk. Maar ik heb nog een eigen -nieuwe- compressor ter wille van de dieren laten staan".

Ook verklaarde mevrouw Joachimsthal dat de heer De Labije in haar dienst heeft gewerkt van Augustus 1965 tot Mei 1966. Hij is toen wegens ongeschiktheid op staande voet ontslagen, aldus Mevr. Joachimsthal. Zij meent dat er dus mogelijk van oud zeer sprake is, waar het de aantijgingen aan haar adres betreft.

Bovenstaand artikel knipte Uw redactie uit de Haagse Courant van 3 Januari.

Al met al een vreemd verhaal en dat ligt echt niet aan de capaciteiten van de verslaggever van de Haagse Courant want we weten dat dit belangrijke Haagse dagblad capabale mensen in dienst heeft.

Nu echter deze zaak "Het Scheveningse Zee-Aquarium" aan de orde is gesteld voelt de redactie van DE KOR zich verplicht haar opinie over deze zaak eens te bespreken.

Toen jaren geleden het Zee-aquarium werd geopend meenden wij, dat er voor Biologia Maritima behalve een schouwspel ook nog een mogelijkheid tot het samenwerken met dit zee-aquarium zou bestaan.

De toenmalige eigenaar en exploitant de heer De Jager vertelde reeds enkele dagen na de oprichting aan redacteur Van Vlimmeren dat hij zijn zaak puur commercieel wilde opzetten en niets met verenigingen te maken wilde hebben. Hoewel wij dit betreurden hadden we respect voor dit standpunt, doch bleven van mening dat deze houding het aquarium geen goed zou doen. Na het overlijden van de heer De Jager werd Mevr. Joachimsthal tot exploitante benoemd en werden door meerdere leden van BM serieuze pogingen gedaan om tot een bepaalde vorm van samenwerking te komen. Weer bracht de heer Van Vlimmeren en met hem andere mensen van BM vele uren in de Palace straat door om tot iets positiefs te komen. Dit lukte echter niet. Het bleek al zeer spoedig dat er alleen maar een eenrichtingsverkeer mogelijk was. Keer op keer stootten welwillenden op een muur van onwíl en onbegrip en de leidster en haar zeer frequent wisselende medewerkers en medewerkers luisterden niet naar adviezen en suggesties van oude rotten uit het vak. Vooral onze leden Leenart, Ludwig en Op ten Berg hebben zeer veel van hun vrije tijd aan het Zee-aquarium opgeofferd en moesten toch na rijp beraad besluiten alle verdere medewerking aan het zeeaquarium onder de toenmalige leiding te ontzegen.

Het is duidelijk dat onder deze omstandigheden de vereniging Biologia Maritima het zich niet kon permitteren verder contact met deze instelling te onderhouden. Zeer tot onze spijt overigens, want de praktijk heeft bewezen dat elders vruchtbare contacten bestaan tussen de plaatselijke show-aquariums en de amateurs en dat beide partijen van een goede samenwerking ruimschoots kunnen profiteren.

Wij hebben dus nu in de courant kunnen lezen dat er een nieuwe bedrijfsleider is aangesteld. Nieuwe bezems kunnen soms schoon vegen en we hopen dat de heer De Labije de juiste instelling zal hebben. In dat geval zal de redactie van DE KOR in de toekomst niet meer gedwongen zijn te zwijgen, doch zult U weer over het Zee-aquarium in DE KOR lezen.

BOEKBESPREKINGEN

DUIKEN MAAR.....

N.A. Roozendaal

20 x 16 cm., 53 + 13 pag., f 2,50

Studiekring voor zweminstructeurs - Gouda 1966

Eindelijk is dan in de Nederlandse taal een goed (gestencild) instructieboekje over duiken verschenen.

De Heer N.A. Roozendaal is voor velen een bekende figuur die reeds vele jaren actief in de duiksport werkt en daarbij lange tijd training heeft gegeven.

Hij heeft nu zijn ervaring op schrift gesteld in een boekje dat in de eerste plaats bestemd is voor trainers, doch dat naar onze mening ook zeer goed door beginnende duikers kan worden gebruikt, mits men de praktijk verder onder toezicht van een trainer beoefent.

Het boekje bestaat uit twee gedeeltes: 53 pagina's praktijklessen, waarin zeer gedetailleerd wordt beschreven wat de leerling moet doen en 13 pagina's theorie in de vorm van vraag en antwoord.

VI.

AQUARIUMHOUDEN KUNT U OOK

Hans Frey

17 x 24 cm., 116 pag., vele afb. (2e druk)

N.V. W.J.Thieme & Cie Zutphen.

Dit uitstekende aquariumboek voor beginner en gevorderde is thans in de 2e druk verschenen.

Hoewel het zeer rijk geïllustreerde boek uitsluitend het zoete water behandelt kan ook de zeeaquariaan hier veel uit leren.

Een volledige bespreking van de 1e druk heeft reeds eerder in DE KOR gestaan.

Voor zover we hebben kunnen nagaan is er in de 2e druk niets veranderd.

En dat was dan ook niet nodig!

VI.

THE SEA SHELLS OF DAR ES SALAAM

I Gastropods, II Bivalves.

J.F. Spry

17 x 24½ cm, 33 en 41 pag, I 8 kl.pl.II 4 kl+4 zw.w.pl.
Tanganyika Notes and Records - Dar Es Salaam, 1964

Voor de schelpenverzamelaars is het soms moeilijk om schelpen van verafgelegen plaatsen te determineren omdat niet alles in de standaardwerken voorkomt. Een locale uitgave als deze kan dan toch nog vaak uitkomst brengen.

De hier behandelde boekjes geven een overzicht van de schelpen welke men al verzamelend langs de kust bij de stad Dar Es Salaam (Tanzania) kan vinden. Van de beschreven schelpen staat duidelijk aangegeven waar men deze kan vinden, of zij zeldzaam zijn en hoe groot ze in het algemeen worden.

De vele tekeningen zijn van behoorlijke kwaliteit, zeker die uit deel I die we zelfs zeer goed willen noemen.

VI.

LES RECIF CORALLIENS

Alfred Butterfield

16½ x 10½ cm., 45 pag., veel klpl. NF 4,50
Editions des Deux Coqs d'Or - Paris, 1965

Dit boekje bestaat hoofdzakelijk uit zeer behoorlijke foto's van koralen en koraalwezens van Florida Bahama en de Antillen.

Een betrekkelijk korte tekst praat de foto's aan elkaar zonder ver op de materie in te gaan.

De prijs voor het boekje is echter laag en de foto's zijn zeer behoorlijk dus voor de liefhebber van koraalvissen zeker de moeite waard.

Natuurlijk is het niet bestemd om te dienen als handleiding voor het in het aquarium houden van de besproken dieren. Als plaatjes album voldoet het echter zeer goed.

VI.